

מה קורה לאדם שנשבר מרוב אחריות

משה, שהוציא עם ממצרים, אמר במפורש שהוא לא מסוגל יותר ושעדיף שימות. התגובה שקיבל לא הייתה נזיפה אלא פתרון – וזה בדיוק ההבדל שרובנו זקוקים לו.

במדבר ח', א' – י"ב, ט"ז · פרשה 36 מתוך 54

מה קורה בפרשה

הפרשה נפתחת בהדלקת המנורה ובחניכת הלויים, ובפסח שני – הסדר שנקבע אחרי שקבוצת אנשים באה ואמרה **"למה ניגרע?"**. הם לא ויתרו על כך שנשארו בחוץ, וכתוצאה מזה נוצרה הלכה חדשה.

ואז מתחיל המסע, והכול מתחיל להתפרק. העם מתלונן. אחר כך **"והאספסוף אשר בקרבם התאוה תאוה"** – בכי על בשר, על הדגה ועל הקישואים של מצרים. משה שומע את העם בוכה למשפחותיו, ונשבר.

והוא אומר את הדברים הקשים ביותר שאמר מנהיג: **"לא אוכל אנוכי לבדי לשאת את כל העם הזה, כי כבד ממני... ואם ככה את עושה לי – הרגני נא הרוג"**. התשובה: לאסוף שבעים זקנים שיישאו איתו. הפרשה נחתמת בכך שמרים ואהרן מדברים במשה, ומרים נענשת – וכל העם ממתיין לה שבעה ימים.

לא אוכל אנוכי לבדי לשאת את כל העם הזה – כי כבד ממני.

במדבר י"א, י"ד · האיש שהוציא עם ממצרים, אומר שהוא לא מסוגל

שלוש נקודות

- מי שנשאר בחוץ רשאי לבוא ולבקש.** "למה ניגרע" – קבוצה שהודרה מטקס פנתה ובעקבותיה נחקק דין חדש. מערכת שאינה מאפשרת לפנות אליה, מאבדת בדיוק את מי שהכי רוצה להשתייך.
- עומס הוא נתון ניהולי, לא חולשה אישית.** משה אמר במפורש "כבד ממני", והפתרון היה מבני. ארגון שמתייחס לשחיקה כאל בעיה של האדם, יאבד אותו ואז יאבד גם את הבא אחריו.
- לא ממשיכים בלי מי שנשאר מאחור.** "והעם לא נסע עד היאסף מרים". עם שלם עצר שבוע בשביל אדם אחד – וזה הרגע שמגדיר מהי קבוצה.

משה · הרגע שבו הודה

עיון

הוא לא ביקש עוד כוח. הוא אמר בקול שהוא לא מסוגל.

המשפט הזה נאמר על ידי האדם שנקרע לפניו ים. וזה בדיוק מה שהופך אותו לחשוב כל כך: **אין שום קשר בין גודל האדם לבין הנקודה שבה הוא נשבר.**

והוא לא מנסח את זה יפה. הוא לא אומר "אני מרגיש לחוץ לאחרונה". הוא אומר **"כבד ממני"**, ואז ממשיך למשפט שקשה לקרוא: אם ככה, עדיף שאמות.

כלומר – התגובה לשחיקה היא לא עידוד. **היא שינוי מבני.** לא ניסו לגרום לו להרגיש טוב יותר עם אותו עומס; הורידו ממנו את העומס. וזה ההבדל בין מערכת שמחזיקה אנשים לבין מערכת ששורפת אותם ואז מתפלאת.

מושגים בפרשה

ויהי בבסוע הארון

שני פסוקים המוקפים בשני סימני נו"ן הפוכה – הסימון הטיפוגרפי היחיד מסוגו בתורה.

שבעים הזקנים

"ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם". חז"ל דייקו שלא ניטל משה כלום – כנר שממנו מדליקים נרות.

פסח שני

מועד נוסף, חודש אחרי פסח, למי שלא יכול היה להקריב במועד. נקבע בעקבות פנייה ישירה של אנשים.

בגמרא

סוטה ט' ע"ב · ברכות י"ב ע"ב

בשכר שהמתנה מרים למשה על היאור – המתנינו לה ישראל שבעה ימים.

הגמרא מחברת שני אירועים שמפרידות ביניהם שמונים שנה. מרים הייתה זו שעמדה מרחוק ליד היאור כשאחיה התינוק הושם בתיבה, **"ותצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו"** – היא חיכתה.

ובפרשה שלנו, כשהיא מוסגרת שבעה ימים מחוץ למחנה, נאמר: **"והעם לא נסע עד היאסף מרים"**. עם שלם, שש מאות אלף איש, עם ענן ועמוד אש, עוצר במקום שבוע – בשביל אדם אחד.

ומה יוצא לנו מזה: בכל צוות ובכל משפחה יש רגע שבו משהו לא מספיק – חלה, נשבר, נתקע. מה שהקבוצה עושה באותו שבוע קובע איך כולם יתנהגו בו כשיגיע תורם. וזו לא סנטימנטליות: אנשים עובדים אחרת לגמרי כשהם יודעים שאם ייפלו, לא ימשיכו בלעדיהם. ההמתנה של השבוע ההוא היא ההשקעה הזולה ביותר בנאמנות שקיימת.

סיפור

רבי חיים מוולוז'ין

הוא לימד שאדם לא נברא אלא כדי להיות של אחרים – וגם ידע לבקש עזרה.

רבי חיים מוולוז'ין, תלמידו המובהק של הגאון מוילנה, ייסד את הישיבה שהפכה לאם כל הישיבות. המשפט שמיוחס לו נעשה מפורסם: **"כי זה כל האדם – לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחריו"**.

אבל יש דבר פחות מוכר בהתנהלות שלו. הוא בנה מבנה ניהולי שלם לישיבה – משגיחים, ראשי שיעור, גבאים – במקום שכל התלמידים יגיעו אליו. **הוא הבין שמוסד שנשען על אדם אחד מת עם אותו אדם.**

וזה בדיוק מה שנאמר למשה. לא "תחזיק מעמד" ולא "תסמוך עלינו" – **אלא: אספה לי שבעים איש.** התשובה לעומס היא כמעט תמיד ארגונית, ולא רגשית.

מבט קדימה

בתוך כל הקושי, יש בפרשה קבוצה קטנה שעושה משהו יוצא דופן. אנשים שלא יכלו להקריב את הפסח באו ואמרו: **"למה ניגרע?"**. הם לא ויתרו, לא התלוננו בחוץ, ולא החליטו שאין להם מקום. הם באו ושאלו.

והתוצאה הייתה חוק חדש בתורה. פסח שני קיים בזכות אנשים שסירבו לקבל שהם בחוץ. מי שמעז לומר **"גם אני רוצה להיות בפנים"** – לפעמים לא רק נכנס, אלא פותח את הדלת לכל מי שיבוא אחריו.

וְהָעָם לֹא נָסַע עַד הָאָסַף מִרְיָם.

במדבר י"ב, ט"ו · עם שלם המתין שבוע לאדם אחד

התוספת

בגובה העיניים · בינן לבין הזולת · אגרת הרמב"ן

הטון שבו אמרת שינה את כל מה שהוא שמע

אפשר לומר את הדבר הכי נכון בעולם, ואם הטון חד – הוא לא ייכנס. הרמב"ן, במכתב לבנו, מגלה שהדרך לומר חשובה כמעט כמו מה אומרים, ושהנחת פותחת דלתות שהכעס נועל.

תְּתַנְּהָ תְּמִיד לְדַבֵּר כָּל דְּבָרֶיךָ בְּנֶחֱת – וּבָזָה תִּנְצֹל מִן הַפֶּעַס.

אגרת הרמב"ן

לקחת מזה: השבוע, בחרו שיחה אחת שאתם רגילים לנהל בטון חד – הערה לילד, ביקורת לעמית, ויכוח בבית. אמרו בדיוק את אותו תוכן, אבל בנחת: לאט, רך, בלי להגביה. שימו לב שהדברים דווקא נכנסים טוב יותר – ושגם אתם נשארים רגועים יותר.

בקרוב באתר binathalev.co

בינת הלב הוא אתר לימוד יומיומי – פרשת השבוע, אגדות חז"ל וחוכמה יהודית בשפה של היום. בכל עמוד הקונפליקט האנושי שמאחורי הטקסט, ובסופו דבר אחד מעשי לקחת אל השבוע. עזר לימודי בלבד. הסיפורים מסופרים בלשון חופשית – יש לעיין במקור. פרקי העיון אינם ציטוט מן המקורות; הפסוקים ודברי חז"ל מובאים בשמם.

טעון גניזה